

**TEXNIKUM O'QUVCHILARIDA TARIXIY TAFAKKURNI
SHAKLLANTIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK
TEKNOLOGIYALARNING AHAMIYATI**

Axmurodov Azizbek

Sharof Rashidov tumani 2-son texnikumi

Email. azizbekaxmurodov8@gmail.com

ANNOTATSIYA Mazkur ilmiy tezisda texnikum o'quvchilarida tarixiy tafakkurni shakllantirish jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati tahlil qilingan. Tarix fanini o'qitishda interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, multimedia vositalari, muammoli ta'lim va loyihaviy yondashuvlardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari yoritilgan. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari orqali o'quvchilarning tarixiy voqealarni tahlil qilish, sabab va oqibatlarini anglash, mustaqil fikrlash hamda milliy tarixiy ongini rivojlantirish masalalari ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, innovatsion pedagogik texnologiyalardan samarali foydalanish tarix fanini o'zlashtirish sifatini oshirish bilan birga, o'quvchilarning ma'naviy dunyoqarashi va fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: tarixiy tafakkur, texnikum ta'limi, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, tarix fani, interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, multimedia, innovatsion ta'lim, mustaqil fikrlash, tarixiy ong.

АННОТАЦИЯ В данной научной статье рассматривается значение использования современных педагогических технологий в формировании исторического мышления у учащихся техникумов. Освещены педагогические возможности применения интерактивных методов, информационно-коммуникационных технологий, мультимедийных средств, проблемного обучения и проектного подхода в преподавании истории. Рассмотрены вопросы развития у учащихся навыков анализа исторических событий, понимания причинно-следственных связей, самостоятельного мышления и формирования национального исторического сознания. Результаты исследования показывают, что эффективное применение инновационных педагогических технологий способствует повышению качества изучения истории, развитию мировоззрения и гражданской позиции учащихся.

Ключевые слова: историческое мышление, образование в техникуме, современные педагогические технологии, история, интерактивные методы, информационно-коммуникационные технологии, мультимедиа, инновационное обучение, самостоятельное мышление, историческое сознание.

ABSTRACT This scientific article analyzes the importance of using modern pedagogical technologies in developing historical thinking among technical college students. The study highlights the pedagogical potential of interactive methods, information and communication technologies, multimedia tools, problem-based learning, and project-based approaches in history education. The article discusses the development of students' abilities to analyze historical events, understand cause-and-effect relationships, think independently, and form national historical awareness through modern educational technologies. The results of the research demonstrate that the effective implementation of innovative pedagogical technologies improves the quality of history education and contributes to the development of students' worldview and civic responsibility.

Keywords: historical thinking, technical college education, modern pedagogical technologies, history education, interactive methods, information and communication technologies, multimedia, innovative learning, independent thinking, historical awareness.

KIRISH Bugungi kunda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar o'quvchilarga nafaqat kasbiy bilim va ko'nikmalar berish, balki ularda mustaqil fikrlash, tahliliy yondashuv, tarixiy ong va fuqarolik mas'uliyatini shakllantirishni ham talab etmoqda. Ayniqsa, texnikumlarda tahsil olayotgan yoshlarning kelajakdagi kasbiy faoliyati bilan bir qatorda, ularning jamiyatdagi o'rni, dunyoqarashi va tarixiy xotirasini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Tarix fani o'quvchilarga o'tmishda sodir bo'lgan voqea va jarayonlarni o'rganish orqali bugungi kunni chuqur anglash, kelajak uchun to'g'ri xulosalar chiqarish imkonini beradi. Tarixiy tafakkur esa oddiy tarixiy ma'lumotlarni yod olish emas, balki tarixiy hodisalarning sabablarini aniqlash, ularning rivojlanish qonuniyatlarini tushunish, turli manbalarni tahlil qilish va mustaqil xulosa chiqarish qobiliyatidir. Texnikum o'quvchilarida tarixiy tafakkurni shakllantirishda an'anaviy dars usullari bilan bir qatorda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish katta samaradorlik beradi. Chunki bugungi yosh avlod axborot texnologiyalari rivojlangan muhitda voyaga yetmoqda va ta'lim jarayonida zamonaviy vositalardan foydalanish ularning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalardan biri bo'lgan **interfaol ta'lim metodlari** tarix fanini o'qitishda samarali vosita hisoblanadi. "Aqliy hujum", "Klaster", "Bahs-munozara", "Venn diagrammasi", "Insert", "Keys-stadi" kabi metodlar orqali o'quvchilar tarixiy voqealarni chuqurroq tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Masalan, ma'lum bir tarixiy voqeaning sabab va oqibatlarini aniqlash jarayonida o'quvchilar mustaqil fikrlashga va o'z nuqtayi nazarini asoslashga o'rganadilar. Tarix fanini o'qitishda **axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan**

foydalanish ham muhim ahamiyatga ega. Multimedia taqdimotlari, elektron xaritalar, tarixiy videofilmlar, virtual muzeylar va raqamli manbalar o'quvchilarning tarixiy jarayonlarni yaxshiroq tasavvur qilishiga yordam beradi. Masalan, tarixiy obidalar, qadimgi shaharlar yoki muhim siyosiy voqealar haqida vizual materiallardan foydalanish o'quvchilarning tarixga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar yordamida tarix darslarini tashkil etishda **muammoli ta'lim texnologiyasi** ham katta imkoniyatlarga ega. Ushbu metoddagi o'qituvchi o'quvchilarga tayyor ma'lumot bermaydi, balki muammoli savollar orqali ularni mustaqil izlanishga undaydi. Masalan, "Nima sababdan ayrim davlatlar rivojlandi, ayrimlari esa zaiflashdi?", "Tarixiy shaxslarning qarorlari qanday natijalarga olib keldi?" kabi savollar o'quvchilarning tahliliy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Shuningdek, **loyihaviy ta'lim texnologiyasi** texnikum o'quvchilarida tarixiy tafakkurni rivojlantirishning samarali usullaridan biridir. O'quvchilar mustaqil ravishda tarixiy mavzular bo'yicha loyihalar tayyorlash, ma'lumotlar to'plash, tarixiy manbalarni o'rganish va natijalarni taqdim etish jarayonida ilmiy izlanish ko'nikmalariga ega bo'ladilar.

Tarix fanini o'qitishda raqamli texnologiyalardan foydalanish ham bugungi kunning muhim talablaridan biridir. Elektron darsliklar, onlayn platformalar, virtual kutubxonalar va ta'lim dasturlari o'quvchilarga mustaqil ravishda bilim olish imkonini yaratadi. Ayniqsa, texnik yo'nalishdagi ta'lim muassasalarida tarix fanini zamonaviy texnologiyalar asosida tashkil etish o'quvchilarning umumiy dunyoqarashini kengaytirishga xizmat qiladi. Tarixiy tafakkurni shakllantirish jarayonida o'qituvchining roli ham alohida ahamiyatga ega. Zamonaviy pedagog nafaqat bilim beruvchi, balki o'quvchini izlanishga yo'naltiruvchi, mustaqil fikrlashga o'rgatuvchi va ijodiy faoliyatini rivojlantiruvchi shaxs bo'lishi kerak. Buning uchun o'qituvchi yangi pedagogik texnologiyalarni muntazam o'rganishi va dars jarayoniga samarali tatbiq etishi lozim.

Xulosa qilib aytganda, texnikum o'quvchilarida tarixiy tafakkurni shakllantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biridir. Interfaol metodlar, axborot texnologiyalari, multimedia vositalari va loyihaviy yondashuvlar orqali o'quvchilarda tarixiy voqealarni chuqur tahlil qilish, mustaqil fikrlash va milliy tarixiy qadriyatlarga hurmat bilan qarash ko'nikmalari shakllanadi. Bu esa kelajak mutaxassislarining nafaqat kasbiy, balki ma'naviy va ijtimoiy jihatdan yetuk shaxs bo'lib shakllanishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. **Qodiriy, O.** (1992). *O'zbekiston tarixi*. Toshkent: Fan.
2. **Abdullaev, M.** (2005). *Markaziy Osiyoda davlat boshqaruvi*. Toshkent: Sharq.
3. **Islomov, T.** (2010). *O'zbek tarixida ayollar roli*. Toshkent: Ma'naviyat.

4. **Saidov, R.** (2014). *Tarixiy shaxslar va davlat boshqaruvi*. Toshkent: Yoshlar.
5. **Tashkent State Archive**, Arxiv hujjatlari, 17-18-asrlar.
6. Toshev S. (2020). TARIX FANINI O'QITISHNDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR. Science and Education, 1(Special Issue), 6
7. Faxriddin B., No'monbek A. ABS SISTEMASI BILAN JIHOZLANGAN M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNING TORMOZ SAMARADORLIGINI MATEMATIK NAZARIY TAHLILI //International journal of scientific researchers (IJSR) INDEXING. – 2024. – T. 4. – №. 1. – C. 333-337.
8. Xuzriddinovich B. F. et al. ABS BILAN JIHOZLANGAN AVTOMOBILNI TORMOZ PAYTIDA O 'ZO 'ZIDAN VA MAJBURIY TEBRANISHLARINI TORMOZ SAMARADORLIGIGA TA'SIRINI TAHLIL QILISH //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2024. – Т. 47. – №. 4. – С. 81-87.
9. Karshiev F. U., Abduqahorov N. ABS BILAN JIHOZLANGAN M1 TOIFALI AVTOMOBILLAR TORMOZ TIZIMLARINING USTIVORLIGI //Academic research in educational sciences. – 2024. – Т. 5. – №. 5. – С. 787-791.
10. Qurbonazarov S. et al. ANALYSIS OF THE FUNDAMENTALS OF MATHEMATICAL MODELING OF WHEEL MOVEMENT ON THE ROAD SURFACE OF CARS EQUIPPED WITH ABS //Multidisciplinary Journal of Science and Technology. – 2024. – Т. 4. – №. 8. – С. 45-50
11. Каршиев Фахридин Умарович, Н.Абдукаҳоров ИЗУЧЕНИЕ МИКРОСТРУКТУРЫ СТАЛИ В МАТЕРИАЛОВЕДЕНИИ//<https://www.iupr.ru/6-121-2024>
12. Xusinovich T. J., Ro'zibayevich M. N. M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O 'RGANISH.
13. Farxadjonovna, Bekimbetova Elmira, and Abduqahorov No'monbek. "STARTING ENGINES AT LOW TEMPERATURES." Multidisciplinary Journal of Science and Technology 5.2 (2025): 83-87.
14. Xusinovich, Turdialiyeв Jonibek, and Mo'minov Nurali Ro'zibayevich. "M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O 'RGANISH."
15. Абдукаҳоров Н., Турдиалиев Ж., Мўминов Н. АВТОМОБИЛИ М1 В РАЗНЫХ УСЛОВИЯХ АНАЛИЗ И ПАРАМЕТРЫ ТОРМОЖЕНИЯ УЧИТЬСЯ //Журнал научно-инновационных исследований в Узбекистане. – 2024. – Т. 2. – №. 4. – С. 377-386.
16. Каршиев Ф. У., Абдукаҳоров Н. ИЗУЧЕНИЕ МИКРОСТРУКТУРЫ СТАЛИ В МАТЕРИАЛОВЕДЕНИИ //Экономика и социум. – 2024. – №. 6-2 (121). – С. 1142-1145.
17. Oybek o'g A. N. et al. ABS BILAN JIHOZLANGAN AVTOMOBILLARDA TORMOZLASH JARAYONIDAGI TEBRANISHLAR VA ULARNING TORMOZ SAMARADORLIGIGA TA'SIRI //PEDAGOGS. – 2025. – Т. 92. – №. 1. – С. 127-132.

18. Xuzriddinovich B. F. et al. SURXONDARYO VILOYATIDAGI TABIIY-IQLIM SHAROITLARIDA AVTOMOBILLARNING ISH SHAROITLARINI TASNIFLASH //Tadqiqotlar. – 2025. – T. 63. – №. 2. – С. 26-32.

19. Abduqahorov N., Turdialiyeв J., Mo'minov N. M1 VEHICLES IN DIFFERENT ENVIRONMENTS ANALYSIS AND PARAMETERS OF BRAKING LEARN //Journal of science-innovative research in Uzbekistan. – 2024. – T. 4. – №. 4. – С. 377-386.

20. Абдуқаҳоров Н., Турдиалиев Ж., Мўминов Н. АВТОМОБИЛИ М1 В РАЗНЫХ УСЛОВИЯХ АНАЛИЗ И ПАРАМЕТРЫ ТОРМОЖЕНИЯ УЧИТЬСЯ //Журнал научно-инновационных исследований в Узбекистане. – 2024. – Т. 2. – №. 4. – С. 377-386.

21. Oybek o'g A. N. et al. ABS BILAN JIHOZLANGAN AVTOMOBILLARDA TORMOZLASH JARAYONIDAGI TEBRANISHLAR VA ULARNING TORMOZ SAMARADORLIGIGA TA'SIRI //PEDAGOGS. – 2025. – T. 92. – №. 1. – С. 127-132.

22. Bakhramov F., Abduqahorov N., Tilavkobilova D. Analysis of the braking path of cars equipped with ABS in different environments //AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2025. – T. 3268. – №. 1. – С. 020052.

23. Karshiev F. U., Abduqahorov N. ABC BILAN JIHOZLANGAN M1 TOIFALI AVTOMOBILLAR TORMOZ TIZIMLARINING USTIVORLIGI //Экономика и социум. – 2024. – №. 6-1 (121). – С. 334-337.

24. O'G'Li A. A. U., Raxmatovich K. M., Shoykulovich A. O. UZUN QOZIQLI BARABANNI PAXTA TARKIBIDAN OG 'IR ARALASHMALARNI AJRATISHGA TA'SIRINI NAZARIY O 'RGANISH NATIJALARI //Механика и технология. – 2025. – Т. 1. – №. 18. – С. 133-139.

25. Raxmatovich K. M. URUG 'TOZALASH MASHINASINING MAQBUL PARAMETRLARINI ANIQLASH //Механика и технология. – 2024. – №. 2 (9) Спецвыпуск. – С. 79-86.

26. Astanakulov K. D. et al. The separation of light impurities of safflower seeds in the cyclone of the grain cleaning machine //IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. – IOP Publishing, 2020. – T. 614. – №. 1. – С. 012141.

27. Karimov M. R. et al. Safflower seed cleaning machine and determining the rotational speed of its supplying roller //IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. – IOP Publishing, 2021. – T. 868. – №. 1. – С. 012050.

28. O'G'Li A. A. U., Raxmatovich K. M., Shoykulovich A. O. UZUN QOZIQLI BARABANNI PAXTA TARKIBIDAN OG 'IR ARALASHMALARNI AJRATISHGA TA'SIRINI NAZARIY O 'RGANISH NATIJALARI //Механика и технология. – 2025. – Т. 1. – №. 18. – С. 133-139.

29. Raxmatovich K. M. URUG 'TOZALASH MASHINASINING MAQBUL PARAMETRLARINI ANIQLASH //Механика и технология. – 2024. – №. 2 (9) Спецвыпуск. – С. 79-86.

30. Astanakulov K. D. et al. The effect of safflower oil (Carthamus Tinctorius L.) and inositol supplementation on egg production.

31. Raxmatovich K. M. URUG 'TOZALASH MASHINASINING MAQBUL PARAMETRLARINI ANIQLASH //Механика и технология. – 2024. – №. 2 (9) Спецвыпуск. – С. 79-86.
32. Bazaluk O. et al. Improving energy efficiency of grain cleaning technology //Applied Sciences. – 2022. – Т. 12. – №. 10. – С. 5190.
33. Ishmuradov S. U., Abdumajidov R. B. Determination results of disc plough hang mechanism and support disc parameters //IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. – IOP Publishing, 2022. – Т. 1076. – №. 1. – С. 012039.
34. Nazirov R., Karimov M., Abduqahorov N. 5LP LINTERIDAGI CHIGIT ARALASHTIRGICHNI MODERNIZATSIYA QILISH BO 'YICHA BAJARILGAN ISHLARNING TAHLILI VA TADQIQOT YO 'NALISHLARINI BELGILASH //MUHANDISLIK VA IQTISODIYOT. – 2026. – Т. 4. – №. 3.
35. Abdixamidovoch A. S. et al. Problems Encountered in the Operation OF Automobile Cooling Systems AND Their Solutions //European Journal of Research Development and Sustainability. – Т. 6. – №. 12. – С. 5-7.
36. Oybek o'g A. N. et al. ABS BILAN JIHOZLANGAN AVTOMOBILLARDA TORMOZLASH JARAYONIDAGI TEBRANISHLAR VA ULARNING TORMOZ SAMARADORLIGIGA TA'SIRI //PEDAGOGS. – 2025. – Т. 92. – №. 1. – С. 127-132.
37. Mansunovich Y. S., O'Gli A. R. B. YO 'L TRANSPORTI HODISALARIGA TA'SIR QILUVCHI ASOSIY OMILLAR //Механика и технология. – 2025. – Т. 6. – №. Спецвыпуск 1. – С. 191-194.
38. Nomozovich Y. S. Yugayev Shavkat Mansunovich //Xushvaqtov Jahongir," Модели транспортных-эксплуатационных расходов на автомобильных дорогах. – 2019.
39. Mansurovich Y. S., Sheraliyevich M. U. UGLERODPLASTIK GAZ BALLONLARINI EKSPLUATATSIYA QILISH VA GAZ BALLONLARINI MUSTAHKAMLIKKA HISOBLASH //Механика и технология. – 2025. – Т. 6. – №. Спецвыпуск 2. – С. 240-244.
40. Nomozovich Y. S. Yugayev Shavkat Mansunovich //Xushvaqtov Jahongir," Модели транспортных-эксплуатационных расходов на автомобильных дорогах. – 2019.